

Mbreti Karli i Borbonëve në vitin 1735 vendosi me themelue Batalionin Mbretnor Maqedonas, në të cilin rekrutoheshin “slavonë, maqedonas, otoman, grekë dhe shqiptarë”. Ishte kjo një mënyrë me pohue një linjë të politikës shekullore të Mbretnisë së Napolit që kishte konsiderue gjithmonë bregun tjetër të Adriatikut pjesë e sferës së saj të influencës. Projekti nuk u realizue menjihërë pse trembeshin se mos Republika e Venedikut, tue mos miratue këtë nismë, do të kishte leçitë pa vonue pakënaqësitë e veta për këtë ndërhyrje të pandehun.

Kjo gjë ishte e pashmangshme, dhe pikërisht për këtë gjë ishte e domosdoshme me ravizue rishtas zonat e ndikimit me anën e themelimit të një reparti ushtarak të përbamë prej të rinjtë të rekrutuem në Maqedoni.²

Direktivat³ që Madhnia e Tij u denjue me dhanë nuk dhanë rezultatet e dëshirueme, tue qenë se personi i ngarkuem me këtë detyrë, një kolonel lejtnant i quejtun Marco Renese, nuk ishte në naltësinë e misionit. Dalmatini i ngarkuem me rekrutimin u tregue një mashtrues dhe u zhduk “mbasi hoqi divizën ushtarake dhe rrou mustakët”. U desht ndërkaq me gjetë njerëz me përvojë për me i shkue deri në fund kësaj nisme. Mbasi ju besue rekrutimi dy nënshtetasve venedikas që e njihnin mirë terrenin, nisën me

- 1 Në dokumentet e shek. XVII që gjinden në arkivin e Propagandës Fide, skaji “Maqedoni” shenjon një zonë gjeografike në veri të Tiranës që pret Shqipërinë nga lindja në perëndim, pra pak a shumë pjesa e Matit. Kurse në gjuhën dhe mendësinë e sovranit të Napolit, termi “Maqedoni” dhe “maqedonas” i referohet thjesht shqiptarëve, dhe përmban një ngjyrim të fortë idealizues të lidhjeve të banorëve të atyneve viseve me Lekën e Madh dhe lavdinë e tij. Pra, në gjuhën ushtarake lidhja e shqiptarëve me lavdinë e maqedonasve të Lekës së Madh, ishte shpresëdhënëse për ndërmarrjen e Karlit borbon që donte me krijue një reparti ushtarak me shqiptarë.
- 2 M. MENDELLA, «*Arruolamenti militari di Albanesi nel Regno di Napoli*», in A.S.P.N., 11 (1973), 379, nota n. 23. «Come risulta dal R. Dispaccio... del 1735... Teniendo presente el Rey el Drecho (!) de Dominio, que le compete sobre los Países de los Griegos, de que se compone el Reximiento de Infanteria di R. Macedonio y la razon de legitimos Vassallos, que por tal motivo concurre en la misma, ha venido en declarar, que el citado Reximiento de Real Macedonio sea considerado como Cuerpo Italiano y que goze por esta circunstancia de a aquellas (!) prerogativas y preferencias, que le pertenegen».
- 3 ANONIMO, «*Dissertazione istorico-cronologica del Regimento real Macedone: Nella quale si tratta della sua origine, formazione e progressi, e delle vicissitudini, che gli sono accadute fino all'anno 1767*», II Edizione in Bologna, presso il Volpe, 1768, 57. «Determinò dunque il Cattolico Monarca per i di già spiegati giustissimi fini, e per le descritte ragioni di Stato, di richiamare al suo servizio un Battaglione composto di così benemerita e gloriosa Nazione, e ne diede gli ordini opportuni per la Leva».

u pa rezultatet e para. Me 30 korrik 1737, nën udhëheqjen e kapiten Gjike Stratit erdhën nga Shqipnia dhe zbarkuen në Otranto 24 të rinjtë e parë të rekrutuem në “Maqedoni”.

Ishte bërthama e parë e atij që do të quhej “Battaglione Real Macedone”. Kapiteni u kthye në Shqipni ku ndejti dy vjet. Tue u kujdesue me arritë numrin e paramenduem për një batalion ai i ra shkurt tue i ofrue të holla edhe djemve shumë të rinj apo burrave në moshë të thyeme. Bahej fjalë për njerëz që nuk mund të kalonin provimin e pranimit në karrierën ushtarake, të cilin e banin mbas periudhës së kuarantinës që e kalonin në portin puliez.⁴

Në verën e vitit 1739 Gjike Strati, mbasi kishte mbledhë numrin e nevojshëm të mercenarëve, mundi me i paraqitë sovranit batalionin e ri, antarët e të cilit veshnin një divizë që ngjallte “një kënaqësi të veçantë në pamje”. Batalioni, i për bamë ma së shumti prej rekrutësh të rinj e për këtë arsye jo shumë i çmuem prej të ngarkuemit të qeverisë së Venedikut⁵, nuk shndriti shumë për disiplinë e për këtë arsye u hoq prej detyret rekrutuesi i parë e në vend të tij u emnue konti Giorgio Corafà, edhe ky grek e nënshtetas venedikas.⁶

Mbasi kishte mbërritë në Napoli me 20 nandor 1739 për me organizue aktivitetin e tij, konti u preokupue me i shfaqë devocionin qeverisë së tij.⁷ Në fund të vitit, tue pasë qenë arritë numri prej 684 rekrutësh⁸, simbas autorit anonim të cituem kontingjenti ishte i për bamë prej 629 shqiptarësh dhe 59 të tjerësh të kombësive të ndryshme⁹, si edhe kompanive të ushtarëve që

4 J. KORINTHIOS, «*Il reggimento 'greco' Real Macedone del Regno di Napoli*», 2 in Napolitania.myblog.it . «Intanto il reclutatore Strati Gicca restò per complessivi due anni in Albania, dove riceveva continuamente finanziamenti per portare a compimento il reclutamento del battaglione Real Macedone... con lui collaborava la famiglia Valmuti di Gianina».

5 *Ibid.*, 2, «secondo una informativa segreta... del 24 dicembre 1737 ... non vi è però chi faccia buon pronostico a questa nuova truppa, ravisandola tutti per inquieta ed affatto disutile».

6 P. PETTA, *Stradioti, Soldati Albanesi in Italia (sec. XV-XIX)*, Argo, Lecce 1996, 137: «appartenente ad una illustre famiglia di Cefalonia, che aveva studiato a Parma, aveva spiccati interessi scientifici, ed era persona stimata sia tra i nobili veneziani che alla corte dei Farnese». L'anonima *Dissertazione storico-cronologica...*, secondo P. Petta, 151, ma con un vistoso «probabilmente» sarebbe dovuta al comandante del reggimento Corafà.

7 J. KORINTHIOS, «*Il reggimento 'greco'...*», 3. «E viste le perplessità di Venezia, nel mese di dicembre 1739 il conte Corafà provvedeva a contattare nuovamente a Bartolini (il residente della Repubblica a Napoli, nda) per tranquillizzarlo ancora sui propri sentimenti di devozione verso la Serenissima».

8 P. PETTA, *Stradioti...*, 138.

9 ANONIMO, «*Dissertazione storico-cronologica...*», 63. «...faltan cinco para sù completo, y que de loz: 684: en que consistia el todo, no se han hallado masque 59 de 3 Nacion

disa oficera kishin vu në dispozicion, themelimi i batalionit u arrit. Kështu Giorgio Corafà mundi me nënshkrue kontratën me sovranin që i njihte të drejtën e pronarit të këtij batalioni tue përfshi edhe kompanitë tjera, edhe pse nuk i përkitnin kontit në fjalë.¹⁰

Në kontratë palët përcaktonin se rekrutimi i njerzve në Himarë, popullata e së cilës edhe në të kaluemen kishte shfaqë dëshirën me i shërbye nën armë Mbretit të Napolit¹¹, nuk do të përfshinte nënshtetas venedikas dhe rekrutimi i njerzve të lidhun për motive historike me Mbretninë e Napolit nuk përbante një akt anmiqusie ndaj Venedikut.¹²

Regjimenti i inkuadruem me të drejta të plota në rangjet e ushtrisë së Madhnisë së Tij Mbretit të Napolit, në vitin 1744 u pagëzue në fushën e betejës në Velletri. Përgjatë betejës u ba protagonist i një ndërmarrje të guximshme, tue arritë me i dalë lakut një manovre të anmikut dhe me shpëtue armatën napolitano-spanjolle (*napolispanica*)¹³ që rrezikonte me u zanë gafil.

Aksioni i guximshëm i regjimentit përmbysi fatet e betejës dhe aty e mbrapa napoletanët ishin në pozita të favorshme. Kjo gja u pranue me 30 dhjetor 1744 prej komandantit suprem, Don Benito Lles de Mier, i cili

nò correspondiente, y que aun de estos algunos han venido connaturalizados de la Albania...».

10 *Ibid.*, 59. «A sì misme serà bien excluir la sucession hereditaria de compañías a los Capitanes igualandolos tambien en esto a las demas Tropas: a excepcion solo del Coronel à quien, en atencion, a si noble Estirpe, se le potrà conceder la propiedad del Reximiento y su Compañia, para el y sus subcesores»

11 M. MENDELLA, «*Arruolamenti...*», 373. Gli uomini della regione albanese nel 1692 (A.S.N., *Sommaria, Dispacci*, vol. 22, fasc. 193, 4) avevano inviato al Viceré della provincia di Lecce, cioè al Preside, una petizione con la quale si mettevano a disposizione per un loro eventuale impiego «in affare di honore sotto la condotta di persone fedeli... come non hà molto tempo che li nostri padri nel tempo di Messina lo servirono per soldati. Così anche noi spontaneamente ce l'offerimmo e lo preghiamo in tanto, che ci comandi... e quanto ci accetta, ci offerimmo... servirti da soldati».

12 J. KORINTHIOS, «*Il reggimento 'greco'...*», 4.

13 P. P. RODOTA', *Dell'origine, progresso e stato presente del rito greco in Italia*, Edizioni Brenner, Cosenza 1986, vol. III, 37-49. L'autore usò continuamente questo termine (coniato per indicare le due componenti dell'esercito) nella lunga e dettagliata descrizione della campagna militare in cui rifulse il valore degli Albanesi. vedi *Ibid.*, 41 «Frà tanto giunse opportunamente il soccorso del Reggimento macedone, il quale di bellicosì spiriti acceso, gittossi sopra i nemici a traverso di mille pericoli, li batté valorosamente, li mise in fuga, e ricuperò dalle loro mani i posti mentovati del...» e *Ibid.*, 43 «L'effetto non pure corrispose al disegno del Colonnello, ma di lunga superò la sua aspettativa. Il Reggimento albanese... veloce, per dir così quanto le aquile, e coraggioso quanto i leoni, si rivolse con la spada alla mano contro quel martello, senz'apprendere il pericolo, cui si esponeva. Lo investì con tale impeto, e con tanta celerità, che lo pose i confusione, e in disordine... Ai movimenti di tante truppe incoraggite dagli Albanesi, che si erano introdotti alle trincee, restò sbigottita la colonna Austriaca, che dominava la cima della montagna».

prej vendqëndrimit të tij në Viterbo i shkroi një lavdërim solemn kolonelit Corafà¹⁴, që mbas betejës së Velletrit, së bashkut me komandantat tjerë, mori urdhnin me ndjekë me “Reximiento-n” e tij artilerinë anmike në ikje.

Pikërisht në këtë çast, njerzit e Regjimentit Mbretnor Maqedonas u ndalën në Bagnoregio në Tushën viterbeze¹⁵. Trupat spanjolle, mes të cilave ishte edhe kontingjenti shqiptar, kishin gjithnji me vete shembëlltyrën e shenjtë të Zojës Rruzare, e kur mbërritën në qytetin e shën Bonaventurës, kërkuen me e mbajtë të ekspozueme në Kishën e Nunciatë në lterin e Zojës së Këshillit të Mirë për një javë, prej 18 dhjetorit, “ditës së shenjtë të pritjes së lindjes së Marisë së shenjtueshme” deri për Krishtlindje, mbasi të nesërme kishin urdhën me marshue drejt Viterbos.¹⁶

Ndoshta ndëkohë, ndonjenit sish, edhe pse ushtarë, i doli koha me u lutë përpara fugures së Zojës së Këshillit të Mirë, e cila hijeshon atë kishë prej vitit 1712.¹⁷

Nuk do të ndjekim ma tej historinë e regjimentit në Tortona, Piacenza, Pavia e Guasta, ku pësoi një humbje të idhtë, pse këto janë trajtue gjanësisht para nesh; do të kujtojmë përkundër një ngjarje të veçantë në të cilën patën hise do oficerat të rangut të ultë si edhe një kërkesë që ka të bëjë me misionin e Himarës, të cilën në vitin 1748 kapelani i regjimentit ia drejtoi Kongregatës së Propagandës Fide. E para ka të bëjë çeshtjen e disiplinës së repartit, i njohtun për dezertimet dhe për rastet e shpeshta të mosbindjes që ishin shenjue.¹⁸

14 ANONIMO, «*Dissertazione storico-cronologica...*», 88.

15 B. QUINTARELLI, *Notizie storiche sulla miracolosa Imagine di Maria SS. Del Buon Consiglio che si venera nella chiesa di Sant'Agostino in Bagnorea*, Roma 1884, 23. «Infatti quando nel 1744 dall'armata spagnola fu portata L'Imagine... non altro luogo si scelse per esporla al pubblico culto che la chiesa Agostiniana alla quale concorrevano il nostro popolo... perché nell'Imagine di Maria SS. Del Buon Consiglio trovava l'oggetto più tenero della sua religiosa pietà, Ed affinché questa memoria non abbia a perire, mi piace qui trascriverla. “Nell'anno del Signore 1744, in occasione dell'accantonamento delle truppe di Sua Maestà Cattolica Re delle Spagne in questa Romana Provincia colla permissione di N. S. Benedetto XIV felicemente regnante giunsero il dì 15 Dicembre in questa Città di Bagnorea il Reggimento di Castiglia, il Reggimento della Regina di Napoli, e il Battaglione degli Albanesi. Furono distribuiti negli assegnati quartieri: e la maggior parte del Reggimento Castiglia con qualche numero di ufficiali prese stanza in questo Convento di S. Agostino. Avea questo Reggimento un'Imagine di Maria sotto il titolo del Rosario assai bella e ricca di gioie e di argenti. Ad essa portavano grande devozione...”».

16 *Ibid.*, 24.

17 *Ibid.*, 13.

18 J. KORINTHIOS, «*Il reggimento 'greco'...*», 4. «Nel 1740 ci fu una rissa con ammutinamento nell'accampamento di Capua del battaglione Real Macedone e secondo un'informativa di Bartolini “ventidue ufficiali furono discacciati e con la scorta di una squadra di cavalleria condotti fin fuori di Capua, dove, spogliati e laceri quai vennero, hanno ricevuto il congedo e, per meglio dire, lo sfratto da questi Regni”».

Disa oficera shqiptarë të zonës së Himarës i drejtuen një lutje Kongregatës së Propagandës Fide që t'i ndihmonte në zgjidhjen e një problemit të tyre.¹⁹

Ata ndodheshin në Itali pse i ishin përgjegjë pozitivisht sovranit të Napolit, kur ai kishte thirrë ushtarë nepërmjet kolonelit Gjikë Strati në zonën e tyre. Ata ishin të zotët në artin e luftës jo pse ishin të dhanun mbas dhunës por për me u mbrojt prej turqve.²⁰

Otomanët i shtypnin me dhunë të vazhdueshme, i plaçkitnin tue lanë me fushue trupat e tyre në tokën e himarjotëve dhe përpiqeshin me të gjitha mjetet, siç del qartë me dokumentesh tjera²¹, me i kthye në fenë islame, tue përdorë trysinë e taksave që shënjestronin vetëm katolikët.

Në këto kushte për mos me braktisë besimin katolik romak, ishte i nevojshëm jo vetëm përdorimi i armëve²² por edhe ndorja e shteteve të krishtena, gja që ata kishin ba në momentin që kishin vendosë me i shërbye me zotsinë e tyre ushtarake Karlit III të Borbonëve.²³

Oficerat, që ishin në krye të kompanive të formueme krejtsisht me shpenzimet e tyre, në vitin 1738 kishin pranue me luftue për Madhninë e Tij, të cilit i kishin shërbye me besnikë për dy vjet.²⁴ Së fundit, papritë e pa kujtue, pa dijtë arsyen e pa mundë me u mbrojtë, ishin pushue dhe kthye në vendet e tyre pa u pasë pague e madje pa faqe të bardhë.²⁵ Kur ishin kthye në atdhe, të gjithë banorët pa përjashtim, të krishtenë e “turq”, e edhe ata të cilëve bijtë u ishin çue në Napoli, e në rast se kishin qenë të fesë islame ishin pagzue prej kapelanit të regjimentit ose prej arqipeshkvit të Kapuas,

19 APF, *Fondo Albania*, vol. 9, c. 592r. La pagina finale del fascicolo contiene solamente l'anno, 1748; dal contenuto dell'istanza, di cui vengono sciolte le abbreviazioni, sembra, però, che essa sia stata scritta dopo il 1740 e prima del 1744 per il fatto che non c'è nessun riferimento a un loro impiego nella battaglia di Velletri. «Capitan Gica Alexi, Capitan Spiro Ciacco, Capitan Atanasio Bigigli, Capitano Tenente Gica Cola, e altri ufficiali Albanesi della Provincia di Cimarra oratori... dell'Eminenze Vostre prostrati à loro piedi ossequiosamente espongo (!)».

20 *Ibid.*, «che ritrovandosi i loro Paesi continuamente vessati dà Turchi confinanti con scorrerie, et altre oppressioni, sono stati quei poveri popoli ... sempre... ».

21 *Ibid.*, vol. n. 10.

22 *Ibid.*, vol. 9, c. 592r. «per mantenere costante, e pura La fede... professata dà loro Maggiori, sempre obbligati à respingere L'insulti, e violenze de Turchi col mezzo delle Armi, in maniera che per tale necessità di diffendersi tutti quei popoli si son dati all'esercizio dell'Armi».

23 *Ibid.*. «e per farsi maggiormente temere dai Turchi si son impegnati Sempre di andar procurando La Protezione de Potentati Cristiani con servirli nel mestiere degli Armi; onde essendo stati gli oratori gli anni scorsi invitati dalla Maestà del Rè di Napoli à portarsi in Napoli a servirlo con un regimento della gente di Lor nazione».

24 *Ibid.*, «non mancarono... di corrispondere ad un tal invito con far subito à proprie spese Le loro rispettive compagnie, per le quali han consumato tutte le Loro povere sostanze; con le quali... essendosi l'anno 1738 portati al servizio di...».

25 *Ibid.*, c. 592v.

u turbulluen keqas. Ndër tjera ata akuzonin oficerat pse nuk i kishin sjellë në votrat e veta djemtë e tyne, që o kishin vdekë o kishin mbetë në Itali, të gatshëm për aventura tjera ushtarake.²⁶ Urrejtja kundër oficerave dhe familjeve të tyne në provincën e Himarës, shkoi deri aty sa me kapë armët me u mbrojtë e në një ndeshje mbeti i vramë një kolonel lejtnant.²⁷

Klima e përhapun e dhunës dhe aktet anmiquore ndaj oficerave kishin çue në marrjen peng të t'afërmve të tyne dhe në sekuestrimin e të mirave, tue i detyrue oficerat me gjetë shpëtim ndër male. Të dëshpëruem e tue mos dijtë sesi me hy në zotnim të mirave materiale dhe të prestigjit moral që kishin humbë, ata vendosën me kërkue ndërhymjen e Kongregatës së Propagandës Fide, të vetdijshtëm për faktin se kjo kishte dërgue gjithnji me shpenzime të veta misionarë në krahinën e tyne, tue mos e lanë atë bashkësi pa shërbimin e nevojshëm shpirtnor.²⁸ Tue e konsiderue veten të pafajshëm, shpresonin se Kongregata, tue e njohtë gjendjen e tyne, do të mund të nxirrte prej mbretit të Napolit një akt faljet nepërmjet të cilit të pranoheshin rishtas në shërbim.²⁹ Në rasë se një gja e tillë s'mund të arrihej, ata do të kondendoheshin me pagesën e 14 muejve të mbrapambetun dhe me kthimin e të hollave që kishin shpenzue për me krijue kompanitë e ushtarëve. Kjo shumë kaq e madhe paresh do të përdorej për me pague të mirat e sekuestrueme dhe familjet e mbajtuna peng. Por në qoftë se një shumë e tillë nuk do t'u jepej, edhe pse ishte e njohtun prej të gjithëve e aq ma shumë prej Kongregatës së Propagandës Fide që kishin mbrojtë krishtënimin me armë, ata do të detyroheshin me e braktisë fenë e krishtenë.³⁰ Letërshtkruesit, tue qenë në Romë, në pritje që Kongregata të bante hapat e nevojshëm pranë Mbretnisë së Napolit, kishin nevojë për nevojat e tyne për një ndihmë.³¹

Ata ishin mjaft pesimista për arritjen e një rezultati pozitiv, pse gjendja e tyne nuk kishte një mbrojtje të fuqishme pranë oborrit të Napolit.³² Në

26 P. PETTA, *Stradioti...*, 139. «Non pochi albanesi, in servizio nel Reggimento, rimasero poi nel Regno con le loro famiglie, in cui a volte si tramandò la professione militare. Fra queste famiglie incontriamo un nome tipicamente albanese, che in Italia sarebbe poi divenuto notissimo: quello del Gramsci».

27 *Ibid.*

28 *Ibid.*

29 *Ibid.*, c. 593r. «così sarà per dilatare il suo paterno zelo... con interporre appresso la Maestà del Re di Napoli quei più validi Ufficii che saran conosciuti più efficaci per indurre S.M. ad atti di clemenza».

30 *Ibid.*

31 *Ibid.*, c. 593v.

32 *Ibid.*, «atteso che sopra tali petizioni sperimentano gli oratori contrarij La maggior parte di quel Ministero, come si rileva dalla risposta avuta da Napoli dall'Eminentissimo Acquaviva, il quale commiserando Lo stato miserabile degli oratori si degnò scriver à favor de medesimi».

fakt, prej sa dijmë ne sot, lutjet për një kthim të menjihershme në jetën ushtarake dhe kërkesa e tyre për të holla, ranë në vesh të shurdhët.³³ Ndoshta kardinajt nuk treguen interesim për një problem që në mënyrë të pashmangshme do të interpretohej si një ndërhyrje në punët e mbrendshme të një shteti tjetër.

Njihet mirë përkundë përgjegjja që e njejtja Kongregatë i dha kërkesës së meshtarit Gjon Strati³⁴, i cili kërkonte me qenë i dërguem pranë misionit të Himarës, të cilin Kongregata kishte vendosë me e hapë rishtas.³⁵ Ai, tue qenë katolik dhe jo i “krishtenë grek”³⁶, paraqiti kandidaturën tue pasë shpresë mbasi në të kaluemen kishte drejtue atë mision për pesë vjetë, dhe ishte përkujdesë që besimi i krishtenë të mbrohej prej sulmeve të vazhdueshme të ipeshkvit ortodoks.³⁷ Aktiviteti i tij pranë misionit të Himarës ishte ndërpre kur ky ishte emnue “Regio Capellano di questa truppa... Albanese Cimarotta”.³⁸ Prej dhjetë vjetësh kishte krye me përkushtim këtë detyrë, siç provonin edhe dëshmitë e ndryshme që i ishin lëshue në përfundim të aktivitetit të tij, kopja e të cilave ruhej me aktet në fjalë.³⁹

33 *Ibid.*, c. 594r. «In tal caso supplicano L'Eminenze Vostre per Le viscere, e piaghe di Gesù Christo à non abbandonarli, mà provederli d'un congruo caritatevol sussidio acciò possano fare il viaggio per ritornare ne Loro Paesi, e cercar la maniera di vivere nella forma che La disposizione misericordiosa di Dio sarà per guidarli».

34 *Ibid.*, cc. 626r-627r. Lettera di Giovanni Strati, «Regio Capellano del Reggimento Real Macedonia», al Segretario della Congregazione di Propaganda Fide, Brindisi 31 maggio 1748. «Vivendo sempre anzioso di spargerli tutti li miei sudori a prò della mia Provincia di Cimarra dove sono nativo».

35 *Ibid.*, c. 626r, «Io già hò inteso con indicibil mio contento aver la Sacra Congregazione di Propaganda fide decretato, che di novo si riduca *in pristinum* La Santa Missione in detta provincia di Cimarra con assegnarvi li corrispondenti Missionari alla Cultura di essi».

36 P. PETTA, *Stradioti...*, 137. «Si trattava generalmente di Cristiani “greci”, la cui adesione alla Chiesa cattolica era quanto meno dubbia: non si dimentichi che proprio negli anni '60 Roma pone fine alla missione nella Himara, interamente recuperata alla Chiesa greca grazie al rinnovato attivismo del Patriarcato di Costantinopoli e dei vescovi locali».

37 APF, *Fondo Albania*, vol. 9, c. 626r. «Io già fui in detta Provincia per cinque Anni Missionario Apostolico, ed in quel tempo Dio sa, quanti sudori sparsi, e quante contese ebbi con il vescovo Scismatico in materie di Religione. Pretese farmi mille insulti, ma il partito o Fazione della mia famiglia Lo fece star a segno talmente che non ebbe adito proferir punto».

38 *Ibid.*, c. 626v.

39 *Ibid.*, «la mia dimora in questa truppa Albanese non è stata punto infruttuosa, anzi di tutto giovamento, come potrà informarsi, e con più chiarezza lo può scorgere dagli Autentici Attestati di più qualificati Personaggi, che tiene il Signor Abbate Rodotà Scrittore Greco Vaticano a V.S. Ill.ma ben noto, dalle quali scritture (degnandosi leggerle) ravviserà La mia perzona e le povere mie fatiche. Come pure le ravvisò il fù Eminentissimo Signor Cardinal Petra, e la Santità di osto Signore ora Regnante, allorché passando con La Truppa L'anni scorsi da codesta Città ebbi l'onore di presentarmi a' piedi di Sua Santità, e si degnò ricolmarmi di mille indulgenze e favori».

Megjithë dëshmitë e paraqitura Kongregata nuk pranoi me e dërgue misionar. Kjo gja dëshmohej prej faktit se ky meshtar vitin e tjetër, tue komunikue se regjimenti ndodhej në Romë dhe jo ma në Brindizi, ripërtriu gatishmërinë e tij me shkue në misionin e Himarës.⁴⁰ Edhe kësaj rradhe pritja e tij qe e kotë, edhe pse kishte arritë si kapelan ushtarak rezultate të çmueshme, ndër të cilat ishte pagzimi i ma shumë se 20 “turqve” me datën 12 gusht 1749⁴¹, ai u detyrue me pranue faktin se nuk do të emnohej misionar në provincën e Himarës.

Abstract

The persisting rivalry between the Bourbons and the Most Serene Republic of Venice was once more expressed in 1735, when Charles III of Naples in an attempt to show the Venetian Senate his unlimited influence over the Albanians decided to establish the Royal Macedonian Battalion. This military formation was mainly made up of Albanians from the region of Himara.

Historian Italo Sarro reconstructs the different phases in the life of the battalion and its Albanian members, who earned a good name for themselves, especially in the battle of Velletri. Discharged without any good excuse and without having received the wages, some officers were, though, sent back home. Once back in homeland, the relatives of their soldiers accused them of having abandoned their sons to the mercy of fate. In order to be restored to their previous conditions and remunerated, the officers – under the constant threat of the relatives of their own soldiers – appealed to the Propaganda Fide in Rome to act as an intermediary and attain on their behalf the long-denied favours from the King of Naples.

40 *Ibid.*, c. 708r: Lettera di Giovanni Strati Regio Capellano al Segretario della Congregazione di Propaganda Fide, mons. Nicolò Lercari. Napoli, 19 aprile 1749. « Stimo inalterabile mia obbligazione... significare qualmente io unitamente con il Reggimento Albanese siamo ora di dimora qui in questa Dominante, e non già più in Brindisi... ».

41 *Ibid.*, c. 744r.